

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „Св. Климент Охридски“

Юридически факултет

КУРСОВА РАБОТА
ПО ОБЩА ТЕОРИЯ НА ПРАВОТО

Права на пациента

Изготвил : Иван Владимиров Веселинов

Фак. №: 65183 , 3 група

I курс , специалност „ Право“ , ЮФ

Преподавател : Доц. д-р Даниел Вълчев

Увод

Понятието „пациент“ произхожда от латинската дума „*patiens*”, като причастие на глагола „*Patior*” и означава „търпящ”, „страдащ”. За първи път понятието се среща в писмен източник в произведение на Джефри Чосър от края на XIV век. Впоследствие през годините то придобива гражданственост, като се създават и различни теории, които разглеждат и съдържанието на отношението пациент – лекар.

В съвременния свят безспорно съществува понятието „права на пациентите”. Поставят се обаче въпросите дали е необходимо да се разграничават пациентските от човешките права и дали е необходима специфична законодателна уредба на правата на пациента. Еднозначният отговор е, че има основания и необходимост пациентските права да се разграничават от човешките.

Дълго време пациентът не е имал възможност по никакъв начин да вземе участие в процеса на вземане на решения относно лечението му. Отношението между лекар и пациент се е възприемало като „свещено” и „непроменимо” в течение на векове. Лекарят е бил възприеман едва ли не като „бог” на земята, в чиято работа никой не може да се меси.

С течение на времето това принципно положение започва бавно да се променя, въпреки, че са се притеснявали от намесата на пациенти с опит в медицината. Нараствала е също и тревогата от търсенето на отговорност за действията на лекаря във връзка с лечението. Но както Хракъл отбелязва през 500 г. пр. н. е.: „Всичко някога най – накрая се променя !” и правата на пациента започват да се признават в началото на XX век. Всички реформи се основават на принципите *човешко достойнство, справедливост и безпристрастие, солидарност, професионална етика*.

Още в далечната 1948 г. създаването на Световната здравна организация е отбелязано с думите: „Постигането на най – високо достижимите стандарти за здравето е едно от фундаменталните права на всяко човешко същество ...”

В Устава на организацията дори е дефинирано понятието „**здраве**” като **състояние на физически, психически и социален комфорт**. Ясно е, че практиката и висшето благо, което се защитава са наложили изискването за

извеждане на правата на пациента от руслото на общите човешки права – именно за да се намери начин за задоволяване на по – специални нужди , които не се покриват от основната уредба на човешките права .

Съответно българското законодателство трябва да отговори по най – адекватен начин на непрестанните изменения и усъвършенстване на уредбата на пациентските права .

Права на пациента (работна дефиниция)

- Единство и взаимодействие на регламентирани правни норми и деонтологични принципи, включващи етични ръководства за различни медико-професионални групи

Философия за правата на пациента

Тезата за корелативност (взаимовръзка) – основното в нея е, че всяко право води след себе си съотносимо спрямо него задължение (за други лица или общо задължение) да не се препятства свободата на упражняването му или осигуряването му. Следователно, дадена личност има право на нещо, само ако другите имат съответно задължение да обезпечат наличието му, или да не създават пречки пред тази личност, за постигането му.

Теза за изключителност – отнася се за права, чието упражняване се определя като изключително право, т.е. едно лице има право на нещо само тогава, когато то е специално регламентирано в закон. В теорията на правото тези права разделят на „обективни”- свързани с абстрактното оповестяване на дадено право, т.е. с пожелателен, декларативен характер и „субективни” – конкретни права, произтичащи от конкретна правна норма.

Теза за незадължителност – не всички права пораждаат съответни задължения – това са преди всичко определени морални идеали към които се стремят всички хора (поддръжници на тази теза са преди всичко привържениците на утилитаризма).

Видове права на пациента

Видовете права на пациента могат най – общо да бъдат поделени на две големи групи - абсолютни и относителни права и общи и специални права .

Абсолютни права – упражняването на определени права от даден субект носят съответни задължения за ненамеса от страна на другите субекти. В чуждестранната философска доктрина тези права се срещат още като „*негативни права*” или „*право на свобода*”

Относителни права – когато упражняването на определени права носят съответно задължение, което обезпечава на притежателя им някаква полза или възможност. Тези права са определяни още и като „*положителни права*” или „*права на благосъстоянието*” .

Общи права на пациента

- *право на информация;*
- *право на информирано съгласие;*
- *право на изпълнител на медицинска помощ;*
- *право на лична сигурност;*
- *право на обжалване;*
- *право на запазване тайната на пациента*

Специални права на пациента

- *Права на лицата при трансплантация;*
- *Права на лицата при прилагане на високотехнологични генни техники;*